

PSIXATROP DORI VOSITALARNING NERV SISTEMASIGA TA'SIRI.

Siyob Abu Ali ibn Sino

nomidagi Jamoat salomatligi texnikumi

YULDOSHEVA DILDORA RUSTAMOVNA

Annotatsiy: Psixoaktiv dorilar miyaga ta'sir qiluvchi moddalardir. Turlari geroindan kofeingacha. Ushbu moddalar ong, fikrlar, kayfiyat va xatti-harakatlarga ta'sir qilishi mumkin.

Abstract: Psychoactive drugs are substances that affect the brain. They range from heroin to caffeine. These substances can affect consciousness, thoughts, mood, and behavior.

Аннотация: Психоактивные препараты — это вещества, влияющие на мозг. Типы варьируются от героина до кофеина. Эти вещества могут влиять на сознание, мысли, настроение и поведение.

Psixoaktiv modda - bu markaziy asab tizimi bilan o'zaro ta'sir qiluvchi har qanday modda. Biror kishi ularni ishlatganda, bu miyaning ogohlantirishlarga qanday munosabatda bo'lishida o'zgarishlarga olib keladi. Ularning markaziy asab tizimiga ta'siri odamda o'zgarishlarga olib keladi, jumladan, Ishonchli manba:

- kayfiyat o'zgaradi
- xulq-atvor o'zgarishlari
- xabardorlikdagi o'zgarishlar
- o'zgartirilgan fikrlar
- o'zlarini qanday his qilishlari o'zgaradi

Psixoaktiv dorilarning turlari Psixoaktiv dorilar preparatning insonga qanday ta'siriga qarab turli toifalarga bo'linadi. Bularga quyidagilar kiradi:

•**Depressantlar:** Bu dorilar miyani tinchlantirishi, uyquni keltirib chiqarishi va odamni bo'shashtirishi mumkin. Biroq, ular qo'rqinchli tushlar, tashvish va tajovuzni keltirib chiqarishi mumkin. Spirtli ichimliklar depressantga misoldir.

•**Stimulyatorlar:** Bularga kokain va kofein kabi dorilar kiradi. Stimulyatorlar energiya, hushyorlik va hushyorlikni oshirishi mumkin.

•**Opiatlar:** Bular baxt yoki eyforiya tuyg'usini kuchaytiradigan va tinchlantiruvchi ta'sir ko'rsatadigan og'riq qoldiruvchi dorilar. Agar odam ularni noto'g'ri ishlatasa, ular giyohvandlikka olib kelishi mumkin va ular heroin kabi giyohvand moddalarni o'z ichiga oladi.

•**Gallyutsinogenlar:** Bu dorilar odamda gallyutsinatsiyalarga olib kelishi mumkin, ya'ni u erda bo'lmagan narsalarni ko'rishi yoki eshitishi mumkin. Ular, shuningdek, odamning vaqtni boshqacha idrok etishiga, o'z atrofidan ajralib turishiga yoki chuqur tushunchaga ega bo'lishiga olib kelishi mumkin. LSD gallyutsinogenga misoldir.

Biror kishi psixofaol moddalarni dori-darmon, o'yin-kulgi dori sifatida yoki kundalik ishining bir qismi sifatida ishlatadimi, ulardan foydalanish xavfi mavjud. Misol uchun, barcha dorilar qaramlik va giyohvandlikka olib kelishi mumkin.

Turli xil dorilar har xil ta'sirga ega va ular bilan bog'liq xavf darajalari mavjud. Xususan, qonuniy va noqonuniy giyohvand moddalar turli darajadagi potentsial zararga ega.

Qonuniy psixoaktiv dorilar

Kofein, spirtli ichimliklar, nikotin va retsept bo'yicha dori-darmonlar kabi qonuniy dorilar mas'uliyatli foydalanish bilan xavfsiz bo'ladi. Biroq, bu dorilar haddan tashqari yoki noto'g'ri foydalanish bilan hali ham salbiy oqibatlarga olib kelishi mumkin. Misol uchun, odamning spirtli ichimliklar ta'sirida yoki retsept bo'yicha dori-darmonlarni noto'g'ri qo'llagan holda haydash xavfli. Nikotin yoki nasha kabi chekish dori-darmonlari ham odamning o'pkasiga zarar etkazishi va bir nechta saraton turlari xavfini oshirishi mumkin. Kofeinning xavfi haqida ko'proq

bilib oling. Spirtli ichimliklarni haddan tashqari iste'mol qilishning sog'liq uchun xavflari haqida ko'proq bilib oling. Chekishning sog'liq uchun xavflari haqida ko'proq bilib oling.

Noqonuniy giyohvand moddalarni iste'mol qilish odatda yuqori xavf tug'diradi. Ular laboratoriyada professional ishlab chiqarish jarayonlaridan o'tmasligi mumkinligi sababli, odam noqonuniy dori tarkibiga qanday ingredientlar qo'shilishi mumkinligiga ishonch hosil qila olmaydi. Noqonuniy giyohvand moddalar iste'mol qilish uchun xavfli bo'lgan moddalarni o'z ichiga olishi mumkin. Misol uchun, ba'zi noqonuniy giyohvand moddalar ishlab chiqaruvchilari heroin, kokain, metamfetamin va MDMA kabi giyohvand moddalarni fentanil deb ataladigan kuchli sintetik opioid bilan aralashtiradilar. Fentanilni o'z ichiga olgan dori-darmonlarni qabul qilgan odam, agar uning tanasi kuchli opioidlarga etarlicha chidamli bo'lmasa, dozani oshirib yuborish ehtimoli ko'proq. Bundan tashqari, kokain kabi ba'zi dorilar yurak xuruji va to'satdan o'lim kabi jiddiy yon ta'sirga ega. Opioidning haddan tashqari dozasi belgilarini qanday aniqlashni bilib oling.

Psixoaktiv dorilarni qabul qilish xavfi. Psixoaktiv moddalarning boshqa keng tarqalgan xavflari quyidagilardan iborat:

- giyohvandlik
- ruhiy salomatlik muammolarining yomonlashishi
- xotira bilan bog'liq muammolar
- kutilmagan vazn yo'qotish
- chekishdan o'pkaning shikastlanishi
- homiladorlikdagi asoratlari
- qon bosimining oshishi yoki pasayishi
- dozani oshirib yuborish

Xulosa : Psixoaktiv dorilar insonning fikrlash, harakat va his-tuyg'ularini o'zgartiradi. Ular ko'pincha stimulyatorlar, depressantlar, opiatlar va gallyutsinogenlarni o'z ichiga olgan bir yoki bir nechta toifalarga kiradi. Rag'batlantiruvchi moddalar kimdir eyforiya, hayajon yoki kuchayish hissinini his qilishi mumkin. Depressantlar odamlarni uyquchanlik, bo'shashish yoki xotirjam his qilishlari mumkin. Opiatlar eyforiyaga olib kelishi va tinchlantiruvchi ta'sirga ega bo'lishi mumkin. Gallyutsinogenlar odamning his-tuyg'ularini o'zgartirishi va u erda bo'lmagan narsalarni ko'rishi yoki eshitishiga olib kelishi mumkin.

Turli xil dorilar turli xil xavflarga ega, ammo ba'zilar psixoaktiv dorilar orasida keng tarqalgan. Ushbu xavflardan ba'zilar yurak muammolari, giyohvandlik, ruhiy kasallikning yomonlashuvi belgilari va o'limni o'z ichiga oladi.

Foydalanilgan adabiyotlar :

1. Caffeine & long work hours. (2020).
<https://www.cdc.gov/niosh/emres/longhourstraining/caffeine.html>
2. Commonly used drugs charts. (2020). <https://nida.nih.gov/drug-topics/commonly-used-drugs-charts>
3. Hangovers. (2021). <https://www.niaaa.nih.gov/publications/brochures-and-fact-sheets/hangovers>
4. How do hallucinogens (LSD, psilocybin, peyote, DMT, and ayahuasca) affect the brain and body? (2015). -